

Тематична рубрика: Теорія і методика професійної освіти

УДК 378. 74 (072)

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДИЗАЙНУ

THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES OF STUDIES IS IN PROFESSIONAL PREPARATION OF DESIGN SPECIALISTS

Фурманюк С. М.

*викладач кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання
Житомирського державного університету імені Івана Франка*

У статті розглядаються питання впровадження сучасних технологій в освіту майбутніх фахівців дизайну, що суттєво впливає на основні засоби навчання, на співвідношення та взаємодію окремих компонентів системи освіти. Удосконалення професійної та мистецької освіти повинно відповідати загальним тенденціям створення професійного суспільства та прискореного розвитку освіти і науки. Сучасне суспільство не може розвиватися без високої компетентності майбутніх фахівців дизайну у сфері їх діяльності, удосконалення якості та рівня їх професійної підготовки, що має бути забезпечене засобами мистецької освіти. Художньо-проектна діяльність є основою у підготовці дизайнерів, що сприяє підвищенню компетентностей затребуваних фахівців.

Ключові слова: мистецька освіта, професійна підготовка фахівців дизайну, художньо-проектна діяльність, засоби мистецької освіти, сучасні технології навчання дизайнерів.

In the article the questions of introduction of modern technologies are examined in education of future specialists of design that substantially influences on

the fixed assets of studies, on correlation and cooperation of separate components of the system of education. The improvement of trade and artistic education must answer the general tendencies of creation of professional society and speed-up development of education and science. Modern society can not develop without the high competence of future specialists of design in the field of their activity, improvement of quality and level of their professional preparation that must be provided with facilities of artistic education. Artistically-project activity is basis in preparation of designers, that assists the increase of competence of the highly sought specialists.

Key words: artistic education, professional preparation of design specialists, artistically-project activity, facilities of artistic education, modern technologies of studies of designers.

Постановка проблеми. Сучасні вимоги до професійної діяльності художників-дизайнерів, у галузі художньо-проектної діяльності, у нових видах дизайну, викликані вимогами сучасного суспільства. Інтеграція сучасних технологій у структуру професійної діяльності дизайнера вимагає перегляду підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців дизайну і взагалі фахівців мистецького напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглядаючи ситуацію у сучасній освіті, можна знайти недоліки у підготовці майбутніх художників та фахівців дизайну. Помітно, що вищі навчальні заклади недооцінюють важливість використання сучасних технологій у мистецькій та дизайнерській освіті. Не достатньо широку впровадження сучасних технологій гальмує формування і розвиток творчої особистості, перешкоджає накопиченню і засвоєнню професійних знань і практичних вмінь, затримує формування високих компетентностей фахівців у сфері мистецької та дизайнерської діяльності.

Історія становлення дизайну як професії мала початок більше ста років тому. Саме в той час Англії виник рух «за зв'язок мистецтва і ремесла», який очолив У. Морис. Згодом цей рух знайшов своє відображення в художній культурі США, Фінляндії та Швеції. Саме тоді були сформовані основні положення теорії принципи дизайну, які вплинули на напрямки дизайну наступних років.

З другої точки зору виникнення дизайну відносять до початку ХХ сторіччя, де художники зайняли ведуче місце в різних галузях промисловості, почали формувати фірмовий стиль підприємств. Першим художником, архітектором, дизайнером вважається Петер Беренс (1907 рік). Попередні роки рахуються як період теоретичної підготовки майбутнього практичного дизайну.

З третьої точки зору щодо виникнення дизайну про професію дизайнера можна казати тільки після появи перших дипломованих спеціалістів. У 1920 році з напрямку дизайну, який вважається європейським «академічним» відбулися перші випуски художників-майстрів вищої кваліфікації для промисловості, а також інструкторів і керівників для професійно-технічної освіти. Поступово в Англії, Німеччині, Австро-Угорщині, Скандинавських та деяких інших європейських країнах почали формуватися художньо-промислові школи, де перейшли від малювання та копіювання до нових засобів навчання: роботі з формою і кольором на ґрунті загальних закономірностей, що зустрічаються в природі.

У місті Веймар (Німеччина) у 1919 році була заснована Вища школа будівництва і художнього конструювання – Баухаус – від німецького «Дім будівництва» – так звалося у Німеччині середньовічне спільне житло будівельників соборів та інших великих споруд [1, с. 18]. Видатні педагоги цієї школи: архітектор Вальтер Гропіус, художник, вчений-природознавець Йоганнес Іттен, скульптор Гергард Маркс та інші розробляли естетику функціоналізму, принципи сучасного формотворення в архітектурі і дизайні,

займалися формотворенням матеріально-побутового середовища засобами пластичного мистецтва.

Таки випускники Баугаузу як Йозеф Альберс викладав у Блек-Маунтін Коледжі у Північній Кароліні, Вальтер Гропіус та Марсель Броєр читали лекції у Гарвардському університеті, Ласло Могой-Надь заснував у Чикаго школу дизайну під назвою Нью-Баугауз [1, с. 18-19]. Таким чином, Баугауз дав великі імпульси до подальшого розвитку дизайнерської освіти не тільки в Німеччині, а й по всьому світі.

Існує ще одна версія виникнення дизайну, вона відноситься до початку кризи 1929 року, коли американський дизайн стає реальною комерційною силою. З'являється дві важливих характеристики дизайну в загальному сучасному уявленні – масовий характер і реальна комерційна значимість, це спосіб збільшення попиту на промислову продукцію та засіб завоювання споживача. Американські дизайнери Уолтер Тіг, Реймонд Лоун та інші зробили значний внесок у формування характерного для американського дизайну явища, як стайлінг – дизайнерське розроблення зовнішнього вигляду виробу [2, с. 10], яке не пов'язане із зміною його функцій і не стосується його технічних або експлуатаційних характеристик.

З 1930 року дизайн стрімко входить у життя – торгівлю, виробництво та побут. Він стає головним фактором збуту промислових товарів. В останній період ХХ століття дизайн перетворюється на глобальне явище постіндустріального суспільства, яке охоплює все нові і нові сфери художньо-проектної практики.

Найяскравішим явищем 50-60 років у галузі дизайнерської освіти було Вище училище дизайну в Ульмі. Макс Білль один з засновників і керівників Вищого училища дизайну писав: «Ми дивимось на мистецтво як на найвищу форму життя і прагнемо надати йому вишуканості твору мистецтва. Ми хочемо поборювати огидне за допомогою красивого, доброго, практичного» [1, с. 20].

В 1957 році на передній план освіти виходить розвиток дизайну як наукового напрямку, з'явилися такі предмети, як метрологія, теорія науки та операційний аналіз, перейшли до курсу оцінки творчого оформлення діяльності згідно з раціональними критеріями науковості. Були чітко сформульовані завдання та окреслена сфера застосування корпоративного дизайну, підтверджена його важливість для сучасного суспільства.

На межі ХХ століття під впливом технічного процесу і зміну способу життя людей, швидко змінювалось предметне середовище. Тому пошуки дизайнерської основи змінювалось з народженням нового часу, у формально неупорядкованому інженерному формотворенні, нестильовому промисловому будівництві.

Таким чином дизайнерські розробки спрямовані на нове джерело краси, як прояв раціоналізму в художньому мисленні і проектній діяльності людини. Задачі дизайну не обмежуються лише відображенням зовнішнього вигляду предметів, а й включають в себе всебічну проробку структурних зв'язків між предметами, щоб надати середовищу необхідної функціональної і композиційної єдності.

Застосовані методи дослідження. Проведено спостереження на практичних заняттях зі студентами Навчально-наукового інституту педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка з дисципліни «Теорія і методика дизайну». Після вивчення теорії та методики дизайну студенти краще зрозуміли важливу умову навчального процесу у сфері мистецької освіти. Навчилися спостерігати не пасивно, а активно, ціленаправлено, загострюючи увагу на таких розумових операціях сприйняття, як порівняння, узагальнення, конкретизація, абстрагування. Продуктивність роботи над дизайнерськими проектними розробками збільшилась.

Мета статті. Метою статті є дослідження професійної підготовки майбутніх фахівців з мистецьких дисциплін у закладах вищої освіти в Україні. Також впровадження сучасних технологій в освіту майбутніх фахівців

дизайну, що суттєво впливає на основні засоби навчання, на співвідношення та взаємодію окремих компонентів системи освіти. Удосконалення професійної та мистецької освіти повинно відповідати загальним тенденціям створення професійного суспільства та прискореного розвитку освіти і науки.

Виклад основного матеріалу. У закладах вищої освіти мистецького профілю використання інноваційних технологій є необхідним у викладанні багатьох фахових дисциплін. Здійснення цієї мети можна досягнути у навчанні дизайнерських дисциплін через зв'язок їх із інноваційними технологіями, і на сьогодні найбільш інформаційно-забезпеченими є основні фахові дисципліни, необхідні для здійснення дизайнерських розробок, такі як художнє проектування, художня графіка тощо.

Необхідною умовою використання сучасних технологій є реформування системи освіти, розробка нових дидактичних і методичних засад освіти.

Сучасні педагогічні технології можна класифікувати за основними групами, це:

- традиційні педагогічні технології;
- педагогічні технології на основі особистісно орієнтованого педагогічного процесу;
- педагогічні технології на основі активації діяльності студентів;
- педагогічні технології на основі дидактичного вдосконалення та оновлення наочності;
- окремі предметні педагогічні технології;
- педагогічні технології розвивального мистецького навчання.

Використання різних технологій навчання розглядає наступні підходи до навчання.

Інтерактивне навчання –це спеціальна форма організації пізнавальної активності, що має на меті створення комфортних умов навчання, за яких кожен студент повинен відчувати свою успішність та інтелектуальну спроможність.

Особистісно орієнтовне навчання – спосіб організації навчання, у процесі якого забезпечується розвиток можливостей та здібностей кожного студента, та створюються необхідні умови для їх самовдосконалення.

Модульна система навчання – суть технології полягає в тому, що навчальна програма складається з комплексу модулів та послідовно ускладнених завдань.

Модульно-блочна технологія – інтеграція різних видів та форм навчання, впорядкований в єдиний комплекс. Базою модульно-блочної організації навчання є поділ навчального матеріалу на навчальні модулі та самостійне опрацювання навчального матеріалу.

Теорія проблемного навчання базується на організації навчального процесу, яка передбачає створення проблемної ситуації та активну самостійну діяльність у її розв'язанні, що веде до ґрунтовного засвоєння наукових положень, розвиває творче мислення, здатність до самостійної діяльності.

Основою мистецького розвитку системи освіти є впровадження інтерактивних методик навчання, які мають забезпечити ґрунтовні фахові знання, професійну майстерність і високу компетентність фахівців у сфері мистецтва та дизайну.

Для досягнення цієї мети важливо є використання методик навчання засобами педагогічного моделювання, втілення сучасних моделей освітньої підготовки дизайнерів. Модель процесу навчання повинна складатись з трьох структурно-функціональних блоків: методологічно-пізнавальний, організаційно-методичний та результативно-рефлексійний.

Перший блок включає в себе наступні принципи навчання: принцип наочності, принцип системності та послідовності, принцип науковості, принцип зв'язку з сучасним життям. В результаті навчання майбутні фахівці з дизайну отримують компетентності: мистецько-естетичні, образотворчі та проектні.

В організаційно-методичному блоці основні засоби навчання: наочно-інформаційний, художньо-графічний та технологічне обладнання для роботи

в матеріалі. В другому блоці застосовується практичне виконання творчих робіт та в результаті засобами оцінки навчальних досягнень є наглядне демонстрування та перегляди.

Результатом останнього блоку повністю сформована здатність майбутніх фахівців дизайну до художньо-проектної діяльності. У результаті правильно змодельованого навчання дизайнери отримують: здатність до аналізу проектного завдання, здатність до передпроектних досліджень, здатність до планування роботи на дизайн-проекті, здатність до візуалізації художньо-проектної розробки, здатність до розробки та оформлення конструкторсько-технологічної частини проекту, здатність до аналізу результатів проектного рішення, здатність до дизайнерського супроводу практичної реалізації дизайн-проекту.

На ряду з класичними технологіями навчання необхідно використовувати інноваційні технології, які якісно перевищують класичну освіту. Вони інтегрують процеси, які не можна об'єднувати в межах класичної освіти і навчання та безперервної освіти.

Також є необхідним впровадження інноваційних інформаційних методів навчання. С. Прищенко [4] вважає, що позитивними моментами вивчення інноваційного методу вивчення кольорознавства більш швидке вирішення методичних завдань у порівнянні з традиційними методами навчання. Збільшується і розширюється практичних задач з кольорознавства та композиції. Істотно розширюється діапазон колірних сполучень, збільшується зручність при роботі з палітрами, що представлені сучасними художньо-графічними програмами. З думкою автора, можна зробити такі висновки:

- помітна зміна технічних можливостей роботи з кольором, розширюється діапазон виконання завдань;
- змінюється характер виконання завдань при виконанні їх у електронному середовищі;
- збільшується динамічність і розширюється багатоваріантність композиційних і колірно-тональних вирішень;

- технічне виконання комп'ютерних робіт має привабливий зовнішній вигляд, що істотно підвищує психологічний комфорт у процесі навчання.

Дизайнерська художньо-графічна діяльність на сучасному етапі тісно пов'язана з новітніми цифровими технологіями, тому необхідні відповідні зв'язки між класичними теорією та методикою дизайнерської освіти та інноваційними комп'ютерними технологіями.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Інтеграційний підхід у формуванні дизайнерських компетенцій, до яких входять знання, вміння та навички із суміжних галузей і дисциплін мистецького та дизайнерського спрямування, сьогоденні заклади вищої освіти використовують міждисциплінарні поєднання графіки, технічної естетики, проектування та інших дисциплін. А також впроваджують сучасні методики інтеграційного навчання, дизайн-проекти, новітні комп'ютерні технології тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Даниленко В.Я. Дизайн: підручник для студентів ВНЗ спеціальності «Дизайн» / В.Я. Даниленко. – Х.: Вид-во ХДАДМ, 2003. – 320 с.
2. Дизайн і ергономіка. Терміни та визначення: ДСТУ 3899-99. – [Чинний від 21.08.1999]. – К.: Держстандарт України, 1999. – 33 с.
3. Проектна графіка: навч. посіб. / Т.М. Клименюк, Н.А. Консулова, М.В. Бевз, Х.І. Ковальчук; за ред. Т.М. Клименюк; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 220 с.: іл.
4. Прищенко С.В. Розвиток асоціативно колористичного мислення засобами комп'ютерної графіки / С.В. Прищенко // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: збірник наукових праць / ред. Т.А. Кумейко. – Київ. 2009. - № 11. – С. 9-11.